

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Юридичний факультет

Кафедра цивільного права та процесу

**ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ЗАХИСТУ У ЦИВІЛЬНОМУ
СУДОЧИНСТВІ**

ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ ТА ВИКОНАННЯ
для студентів 5 – го курсу юридичного факультету

Львів 2010

Й.Г.Богдан

Проблеми судового захисту прав фізичних та юридичних осіб, програма спецкурсу для студентів юридичного факультету. - Львів: юридичний факультет Львівського нац. у-ту ім. Івана Франка, 2010.

Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права та процесу права.

Протокол № 5 від 28 жовтня 2010 р.

Друкується за рішенням видавничої комісії юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Авторські права застережені.

I. Програма спецкурсу.

Тема 1. Правосуддя форма реалізації судової влади

Поняття правосуддя. Ознаки правосуддя. Організаційно – правові засоби забезпечення правосуддя. Процесуально-правові засоби забезпечення правосуддя. Здійснення правосуддя тільки судом. Відмінність правосуддя, як форми захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом, від інших форм захисту суб'єктивних прав. Принципи правосуддя. Єдність основних ознак правосуддя, яке здійснюється загальними та спеціалізованими судами.

Тема 2. Суб'єкти судових правовідносин та їх повноваження.

Поняття суб'єктів судових правовідносин і їх відмінності в системах спеціалізованих судів. Проблеми понятійного апарату класифікації судів. Інтерес, як обов'язкова класифікуюча умова поділу суб'єктів. Склад осіб, які беруть участь у справі. Їх поняття, види, характерні ознаки. Особи, які сприяють розгляду справ, їх завдання у судочинстві по цивільних та господарських справах.

Тема 3. Повноваження судів, які розглядають справи, що виникають із приватних та публічних правовідносин.

Спеціалізація судів, як шлях підвищення якості судового захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів суб'єктів матеріальних правовідносин. Проблеми критеріїв розмежування спеціалізацій. Процесуальне положення суду, права та обов'язки. Єдність прав та обов'язків суду.

Повноваження судів в різних ланках. Повноваження судів при розгляді справ позовного провадження. Повноваження судів при

розгляді справ, які виникають із адміністративних (публічних) правовідносин. Повноваження судів, які розглядають справи окремого провадження. Повноваження Верховного Суду України як суб'єкта цивільних та господарських процесуальних правовідносин.

Тема 4. Доказування і докази в теорії та судовій практиці.

Поняття та мета судового доказування: проблеми теорії та практики. Доказування, обов'язки та права учасників судового розгляду. Доказування як процесуальна діяльність. Доказування як фактична діяльність. Проблеми формування та визначення предмету доказування. Проблеми співвідношення обов'язку по доказуванні та права на подачу доказів. Класифікація доказів. Критерії класифікації доказів. Практичне значення класифікації доказів. Зміст та значення понять належності та допустимості доказів. Правило належності доказів. Правила допустимості доказів та межі дії цього правила. Норми допустимості доказів, що пов'язані із формами угод. Правила оцінки доказів при постановленні рішення.

Тема 5. Право на звернення до суду та правові наслідки звернення.

Право на звернення в суд – спосіб реалізації конституційного права на судовий захист. Право на звернення в суд як процесуальне та матеріальне право. Поняття та види зацікавлених осіб. Сутність поняття зацікавленої особи. Передумови права на пред'явлення заяви стосовно осіб, які звертаються за захистом свого юридичного права і свобод, та осіб, які звертаються за захистом порушеного права і свобод інших осіб. Класифікація передумов права на звернення. Суб'єктивні та об'єктивні передумови реалізації права на звернення до суду. Правові наслідки звернення до суду зацікавленої

особи. Обов'язок суду у разі звернення із заявою зацікавленої особи. Правові наслідки діяльності суду по розгляду звернення. Правові наслідки порушення справи.

Тема 6. Забезпечення швидкого і правильного розгляду справи.

Колізії норм процесуального права пов'язаних із підготовкою справи до судового розгляду.

Класифікація процесуальних дій в стадії підготовки справи до судового розгляду.

Класифікація процесуальних дій в стадії підготовки справи до судового розгляду. Процесуальні дії, які вчиняються судом та особами, які беруть участь у справі. Процесуальні дії, які вчиняються судом на стадії підготовки до судового розгляду. Принцип справедливості.

Правові наслідки закінчення процесуальних дії по підготовці справи до судового розгляду.

Тема 7. Правове положення суб'єктів судового розгляду.

Класифікація суб'єктів цивільного процесуального права. Класифікуючі ознаки та їх значення для правильного визначення правового статусу суб'єктів процесуальних правовідносин. Об'єктивна істина та об'єктивний розгляд, як першооснова повноважень суб'єктів судового розгляду. Вплив правового статусу на обсяг повноважень суб'єктів. Проблеми правового положення сторін в стадії судового розгляду. Правове положення третіх осіб. Проблеми правового положення на стадії судового розгляду прокурора, органів державної влади, місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, у разі, якщо вони звернуться до суду із

заявами на захист прав і свобод інших осіб. Правове положення суду у судовому засіданні.

Тема 8. Правові наслідки судового розгляду.

Правові засоби реалізації судового розгляду. Види і значення правових засобів (актів індивідуального застосування) судового розгляду. Сутність і значення судового рішення. Проблеми змісту судового рішення. Вимоги, що ставляться до судового рішення. Обґрунтованість та законність судового рішення. Усунення недоліків рішення суду. Законна сила судового рішення. Правові проблеми наслідків рішень, які не можуть бути оскаржені і їх відповідність Конституції України. Ухвали. Ухвали суду I інстанції. Ухвали суду II інстанції.

Тема 9. Перевірка рішень, ухвал та постанов судів.

Види перегляду рішень, ухвал та постанов судів. Проблема права суб'єктів оскарження рішень, ухвал та постанов судів. Оскарження рішень судів I інстанції. Повноваження апеляційних судів. Оскарження рішень, ухвал та постанов апеляційних судів. Повноваження судів касаційної інстанції. Порядок розгляду справ в апеляційному та касаційному судах. Перегляд рішень, ухвал та постанов судів касаційної інстанції.

Тема 10. Загальні положення примусового виконання рішень, ухвал та постанов судів.

Мета та завдання виконання рішень та ухвал. Дискусії стосовно місця виконання рішень в системі процесуального права. Підстави виникнення виконавчого провадження. Суб'єкти виконавчого провадження. Права і обов'язки суб'єктів виконавчого

провадження. Класифікація прав і обов'язків суб'єктів виконавчого провадження. Особливості виконання рішень та ухвал в залежності від способу виконання рішень та ухвал. Право на оскарження рішень, дій або бездіяльності органів державної виконавчої служби.

П. Завдання

для практичних та семінарських занять зі спецкурсу “Проблеми судового захисту прав фізичних та юридичних осіб” для студентів 5-го курсу денної форми навчання.

Студенти 5-го курсу денної форми навчання спеціалізація: “Цивільне право” освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”, з метою поглиблення вивчення матеріалу спецкурсу, виконують та опонують наукові реферати, які доповідають та обговорюються на практичних і семінарських заняттях.

Науковою базою виконання рефератів є законодавство, судова практика, спеціальна література.

Завданням виконання рефератів є вивчення проблем правового регламентування, практики застосування та основних понятійних концепцій судового захисту. Методологічну основу виконання рефератів складають методи формально-юридичний і порівняльно-правовий з елементами історичного.

Тематика рефератів:

1. Правосуддя – форма реалізації судової влади.
2. Повноваження судів, які розглядають справи, що виникають із приватних та публічних правовідносин.
3. Особи, які беруть участь у спарві з метою захисту своїх інтересів.
4. Участь у цивільному процесі представників публічної влади.

5. Проблеми правового положення представників у суді.
6. Доказування та докази в теорії та судовій практиці.
7. Проблеми реалізації права на звернення до суду.
8. Проблеми забезпечення швидкого і правильного розгляду справи.
9. Проблеми судового розгляду справи.
10. Правові наслідки судового розгляду
11. Перевірка рішень та ухвал, які не набрали законної сили.
12. Перевірка рішень та ухвал, які набрали законної сили.
13. Примусове виконання рішень та ухвал: проблеми реалізації прав учасників.

**Нормативні акти, судова практика та спеціальна література рекомендовані
для підготовки студентів.**

I. Нормативні акти.

1. Європейська хартія про статус суддів // Вісник Верховного Суду України. - 1998. - № 4. - С. 9-11.
2. Загальна декларація прав людини, проголошена Організацією Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України: декларації, документи / Упорядник Ю.К.Качуренко. - К.: Наукова думка, 1992. - С. 18-24.
3. Конвенція про захист прав і основних свобод людини, підписана у Римі 4 листопада 1950 року // Вісник Українського центру прав людини. - 1998. - № 3. - С. 29-37.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Генеральною асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 16 грудня 1965 року // Права людини. Міжнародні договори України. - К., 1992. - С. 36-58.
5. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України // Голос України, 1996, 07, 13.07.96 N 128
6. Цивільний процесуальний кодекс України (з наступними змінами і доповненнями станом на 2002 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. -N39. -ст.190.
7. Господарський процесуальний кодекс України (з наступними змінами і доповненнями станом на 2002 р.) // Відомості Верховної Ради України, - 1992, - №6, ст.56; 1993. - №33, - ст.№347; 1995, N 14, ст. 90; 1996, N 9, ст. 44; Офіційний вісник України, 2001, N 25, ст. 1148.
8. Кодекс законів про працю (з наступними змінами і доповненнями станом на 2002 р.) // Відомості Верховної Ради України. –2001. -N 44. -ст. 227.
9. Кодекс про адміністративні правопорушення (з наступними змінами і доповненнями станом на 2002 р.) // Урядовий кур'єр. -07.03.2002. -N 45-46.
10. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 3-4. - ст.27.
11. Сімейний кодекс України // Голос України, 2002, 02, 26.02.2002 N 38.
12. Закон України від 15 вересня 1999 року «Про професійні спілки, їх права, гарантії діяльності» // Урядовий кур'єр. -1999. -6 жовтня.
13. Закон України 18 жовтня 2001 року “Про вибори” // Відомості Верховної Ради України. -2001. -N 51-52. -ст. 265.
14. Закон України від 16 червня 1992 року “Про об'єднання громадян” // Відомості Верховної Ради України. – 1992. –N 34. -ст. 504.
15. Закон України від 5 травня 2001 року “Про політичні партії” // Відомості Верховної Ради України. -2001. -N 23. -ст. 118.
16. Закон України від 19 грудня 1992 року «Про адвокатуру» // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 9. - Ст. 62.
17. Закон України від 2 вересня 1993 року «Про нотаріат» // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 39. - Ст. 384.
18. Закон України від 2 жовтня 1996 року «Про звернення громадян» // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 47. -Ст. 256.
19. Закон України від 21 квітня 1999 року «Про виконавче провадження» // Відомості Верховної Ради України. - 1999. -№ 24. - Ст. 207.

20. Закон України від 24 березня 1998 року «Про державну виконавчу службу» // Відомості Верховної Ради України. - 1998. № 36-37. - Ст. 243; 1999. - № 8. - Ст. 57.
21. Закон України від 24 грудня 1993 року «Про органи реєстрації актів громадянського стану»
22. Закон України від 25 лютого 1994 року «Про судову експертизу» // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 28. - Ст. 232.
23. Закон України від 5 листопада 1991 року «Про прокуратуру» // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 53. - Ст. 793.
24. Закон України від 29 листопада 2001 року «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - N 10. - ст. 77.
25. Закон України від 7 березня 2002 року «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // Голос України. - 29.05.2002. - N 95.
26. Закон України від 16 жовтня 1996 року «Про Конституційний суд України» // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 49. - ст. 272.
27. Закон України від 7 лютого 2002 року «Про судоустрій» // Голос України. - 19.03.2002. - N 514; Офіційний вісник України. - 2002. - N 10. - ст. 441.
28. Декрет Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року «Про державне мито» // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 13. - Ст. 113.
29. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710 «Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат і виплати винагороди особам, які викликаються в органи дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або в органи, в провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення і виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів». - Окреме видання.
30. Інструкція про порядок обчислення та справляння державного мита, затверджена наказом Головної державної податкової інспекції України 22 квітня 1993 року // Цивільний процесуальний кодекс України: Офіційний текст. - Ужгород: ІВА, 1997. - С. 208-213.
31. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5, зареєстрована у Міністерстві юстиції України 3 листопада 1998 року за № 705/3145.
32. Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 1999 року № 112 // Юридичний вісник. - 1999. - № 32. - 12-18 серпня.
33. Правила опіки і піклування, затверджені наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерством освіти України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством праці та соціальної політики України від 26 травня 1999 року № 34/166/131/88 // Юридичний вісник. - 1999. - № 34. - 26 серпня. - 1 вересня; Закон і бізнес. - 1999. - № 33. - 14 серпня.

II. Судова практика:

- Постанови Пленуму Верховного Суду України:
- 1. «Про застосування законодавства, що забезпечує незалежність суддів» від 12 квітня 1996 р. № 4 // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові пропозиції щодо розгляду судами окремих категорій справ // Відповідальний редактор П.І.Шевчук. –К., 1998.
- 2. «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові пропозиції щодо розгляду судами окремих категорій справ // Відповідальний редактор П.І.Шевчук. –К., 1998.
- 3. «Про судову практику в справах про виключення майна з опису» від 27 серпня 1976 р. №6// Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5.
- 4. «Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України» від 12 квітня 1985 р. № 2, п. п. 4,6; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: «Одіссей», 2000.
- 5. «Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи» від 18 вересня 1987 р. № 9, п.п.5,13; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: «Одіссей», 2000.
- 6. «Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян та організацій» від 28 вересня 1990 р. № 7, п. п. 5,6; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові пропозиції щодо розгляду судами окремих категорій справ // Відповідальний редактор П.І.Шевчук. –К., 1998.
- 7. «Про практику розгляду судами трудових спорів» від 6 листопада 1992 р. № 9, п. 5; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові пропозиції щодо розгляду судами окремих категорій справ // Відповідальний редактор П.І.Шевчук. –К., 1998.
- 8. «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» від 27 березня 1992 р. №6 // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5.
- 9. «Про судову практику про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31 березня 1995 р. № 4, п. п. 6, 7,11; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові пропозиції щодо розгляду судами окремих категорій справ // Відповідальний редактор П.І.Шевчук. –К., 1998.
- 10. «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ» від 25 грудня 1996 р., №13, п.п.7-11; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові пропозиції щодо розгляду судами окремих категорій справ // Відповідальний редактор П.І.Шевчук. –К., 1998.

11. «Про підготовку цивільних справ до судового розгляду» від 5 березня 1977 р. № 1, п. 2; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000.
12. «Про практику застосування судами законодавства, що регулює право власності громадян на жилий будинок» від 4 жовтня 1991 р. №7, п. 14; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000.
13. «Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним» від 28 березня 1972 р. № 3, п. 5; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
14. «Про деякі питання, що виникли в судовій практиці по застосуванню Кодексу про шлюб та сім'ю України» від 15 червня 1973р. №6, п.21; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
15. «Про практику застосування судами законодавства, що регулює право власності громадян на жилий будинок» від 4 жовтня 1991 р. №7, п. 18; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
16. «Про практику розгляду цивільних справ про захист прав споживачів» від 12 квітня 1996 р. № 5, п. 4; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
17. «Про практику розгляду цивільних справ у порядку нагляду» від 26 січня 1990 р. № 2; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
18. «Про практику застосування судами процесуального законодавства при розгляді цивільних справ по першій інстанції» від 21 грудня 1990 р. № 9. // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
19. «Про підготовку цивільних справ до судового розгляду» від 5 березня 1977 р. № 1, п. 1; // Збірник «Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України.

- 1999. - №5. або Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань. – Харків: “Одіссей”, 2000
20. «Про строки розгляду судами України кримінальних і цивільних справ» від 1 квітня 1994 р. № 3, п. п. 6-9.
  21. “Про практику застосування судами України статті 105 Цивільного кодексу України” від 19 вересня 1975 р. №9 // Збірник “Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5.
  22. “Про судові рішення” від 29 грудня 1976 р. №11 // Збірник “Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5.
  23. “Про практику розгляду судами скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення” від 24 червня 1988 р. №6 // Збірник “Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5.
  24. “Про практику розгляду судами справ за скаргами на рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних, посадових і службових осіб у сфері управлінської діяльності, які порушують права та свободи громадян” від 3 грудня 1997 р. №13 // Збірник “Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - №5.
  25. “Про судову практику в справах за скаргами на нотаріальні дії або відмову в їх вчиненні” (із змінами і доповненнями від 13.01.1995р.) // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - К.: Юрінком. - 1995. - № 1.
  26. “Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення” // Правовісник (додаток до журналу "Право України"). - № 1; Право України. - 1995. - № 7.
  27. “Про практику розгляду судами справ про встановлення неправильності запису в актах громадянського стану” //Правовісник (додаток до журналу "Право України"). - 1996. - № 1; Право України. - 1995.- № 9-10.
  28. Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року у справі за конституційним зверненням 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України // Право України. - 2000. - № 1. - С. 140.
  29. Рішення Конституційного Суду України від 25 грудня 1997 року у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Г.П. у про офіційне тлумачення частини другої статті 55 Конституції та статті 248' Цивільного процесуального кодексу України // Право України. - 1998. - № 1. - С. 126.
  30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) // Юридичний вісник. - 1999.-№ 18.-6-12 травня.

Ш. ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

А. Підручники та навчальні посібники.

1. Будников В. Суб'єкт доказування // Російська юстиція. – 2002, №8.
2. Гражданское процессуальное право Украины //Под ред. Комарова В.В. – Харьков, Право, 2001.
3. Загайнова С.К. Судебный прецедент: проблемы правоприменения. –М.: Норма, 2002. – 176с.
4. Комаров В.В. Цивільне процесуальне право: практика застосування: Навчальний посібник. - Х.: Основа, 1993. -238 с.
5. Комаров В.В., Баранкова В.В. Нотариат и нотариальный процесс: Учебник. - Харьков: Консум, 1999. - 240 с.
6. Лукашова Е.Г. Теория процессуального права. – М.: Норма, 2003. – 240 с.
7. Пашук А.Й. Позов у радянському цивільному процесуальному праві. Лекції із спецкурсу. –Львів: Вид-во Львів. ун-ту. –1971 р.
8. Проблемы науки гражданско-процессуального права /В.В.Комаров, В.А.Бигун, В.В.Баранкова; Под ред. проф. В.В.Комарова, - Харьков: Право, 2002. – 440 с.
9. Решетникова И.В. Доказательственное право Англии и США. – Екатеринбург: 2000.
10. Треушников Н.К. Относимость и допустимость доказательств в гражданском процессе. – М., 1981.
11. Фурса С.М. Окреме провадження: Навчальний посібник. –К.: 1999 р.
12. Фурса С.Я., Щербина С.В. Виконавче провадження в Україні. – К.: 2002.
13. Цивільне процесуальне право України: Підручник / За ред. В.В.Комарова. - Харків: Право, 1999. - С. 5-49
14. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар // За ред. В.В.Комарова. –Харків: Одісей, 2001, 816с.
15. Чупрун В. Д. Підготовка цивільних справ до розгляду. К., 1994.
16. Штефан М.Й. Цивільний процес. Підручник, видання 2-ге, доповнення. - К.: Ін Юре, 2001.
17. Штефан М.Й., Омельченко М.П., Штефан С.М. Виконання судових рішень: навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001.

Б. Монографії.

1. Білоусов Ю.В. Судове провадження у справах за скаргами військовослужбовців на неправомірні дії і рішення органів військового управління та військових посадових осіб: Автореф. канд. дис. Хмельницький. 1999.
2. Вукот М. А. Стороны - основные лица искового производства. - Саратов, 1968.
3. Елисейкин П.Ф. Дела особого производства. М.: Юрид. лит. 1973. 78с.
4. Жируолис Й. Сущность советского гражданского процесса. Вильнюс, 1969.
5. Заворотько П. П., Штефан М. Й. Особи, які беруть участь у справі. К., 1967.
6. Заворотько П. П., Штефан М. Й. Судове рішення. К., 1970.

7. Комаров В. В. Доказування та докази в цивільному судочинстві. Харків, 1991.
8. Пушкар Е.Г. Исковое производство в советском гражданском процессе. Львов: Вища шк., 1978. 188с.
9. Пушкар Е.Г. Конституционное право на судебную защиту. –Львов: Вища шк. Изд-во Львов. ун-та, 1982. –215с.
10. Пушкар Е.Г., Богдан И.И. Порядок реализации права на судебную защиту в советском гражданском процессе. Львов: Изд-во Львов. ун-та. 1987. 68с.
11. Розенберг Я.А. Представительство по гражданским делам в суде и арбитраже. - Рига, 1981.
12. Тертишников В. І. Оскарження та перевірка судових рішень в касаційному порядку. Харків, 1991.
13. Ткачев Н.И. Законность и обоснованность судебных постановлений по гражданским делам. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1987. 190с.
14. Треушников М.К. Доказательства и доказывания в советском гражданском процессе. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1962. –160с.
15. Треушников М.К. Относимость и допустимость доказательств в гражданском процессе. М.: Юрид. лит., 1981. –96с.
16. Чечина Н. А. Гражданские процессуальные правоотношения. Л., 1966.
17. Чечот Д.М. Неисковое производства. М.: Юрид. лит. 1973. 176с.
18. Чечот Д.М. Участники гражданского процесса. Госюриздат, 1960 г.
19. Шакарян М. С. Субъекты советского гражданского процессуального права. М., 1970.
20. Штефан М. Й. Підприємство і правосуддя. К., 1992.
21. Штефан М.И., Дрижчаная Е.Г., Гусев Е.В. Представительство граждан в суде: Учебное пособие. - К.: Лыбидь, 1991. -231 с.
22. Штефан М.Й. Непозовне провадження. –К.: Вид-во Київського ун-ту. – 1968. –98с.
23. Штефан М.Й. Особи, які беруть участь у справі. К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1967. 104с.
24. Білоусов Ю.В. Суб'єкти військової управлінської діяльності, рішення, дії, чи бездіяльність яких можуть бути оскаржені до суду // Право України. 1999. №3.
25. Богдан И.И. Органы финансового управления как лица, участвующие в деле с целью защиты своих прав // Юридический процесс как средство обеспечения социалистической законности. Вестник Львов. ун-та. Сер. юрид., 1986, вып. 21.
26. Богдан И.И. Правосубъектность органов финансового управления в советском гражданском процессе. - Вестн. Львов. Ун-та. Сер. юрид.1981. Вып. 20.
27. Богдан И.И. Совершенствование законодательства регулирования правосубъективности органов финансового управления в гражданском процессе. –Вестн. Львов. Ун-та. Сер. юрид.1981. Вып. 20.
28. Богдан И.И. Участие органов финансового управления в советском гражданском процессе (Автор. диссертации канд.юр.наук). К.: 1985. 24с.
29. Богдан Й.Г. Судовий порядок стягнення несплачених у строк податків і платежів // Радянське право. 1982. №10.

30. Богдан Й.Г., Фединяк Л.С. Особливості виконавчого провадження за участю іноземного елемента // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. - 2000. - № 3. - С. 49-53.
31. Бойко В. Ф. Конституція України і становлення незалежної судової влади // Вісник Верховного Суду України. - 1999. - №3.-С.2-4.
32. Бойко В. Ф. Судова система: проблеми реформування та розвитку // Вісник Верховного Суду України. - 2000. - № 6. - С. 2-5.
33. Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав // Право України. - 2000. - № 8.-С.65.
34. Бородін М. Участь прокурора в цивільному процесі: окремі аспекти // Право України. – 1999. - № 11.

В. Статті.

1. Городовенко В. Принцип незалежності суддів і підкорення їх лише законам як один з основних принципів судочинства в Україні // Право України. –2002. №4. -С. 12.
2. Коссак С.М. Особливості судочинства в справах, які виникають з трудових правовідносин: Автореф. канд. дис. К. 1998.
3. Немировська О. На шляху оновлення цивільного процесуального законодавства // Право України. - 1999. - № 11. - С. 70-72.
4. Пашук А.Й. Деякі питання судового представництва за новим ЦПК. Львів: Вісн.Львів.ун-ту. Сер.юрид. 1966. Вип.10. с.37-41.
5. Пушкар Є.Г. Правова природа права на судовий захист: Проблеми формування суверенної правової української держави // Вісник Львівського ун-ту. Сер. юрид. 1993. Вип.30.
6. Пушкарь Е.Г. Обращение в суд по делам, возникающим из административно-правовых отношений //Вестник Львов. ун-та. Сер. юрид. 1981. Вып.20. -с.48-53.
7. Рабінович П. Рішення Європейського Суду з прав людини: спроба концептуально-методологічного аналізу // Право України. -1997. -№ 12. - С.32.
8. Сахнова Г.В. Реформа цивилистического процесса: проблемы и перспективы // Государство и право. — 1997. - № 9. - С. 53.
9. Стефанюк В. С. Становлення судової влади в Україні триває // Вісник Верховного Суду України. - 1997. - № 4. - С. 7-10.
10. Стефанюк В., Богданов Л., Попов Ю. Організаційно-правові та технічні засади аудіофіксування судового процесу // Право України. –2002. №4. - С. 12.
11. Стефанюк В.С. Верховний суд, судова влада і правосуддя в Україні // Вісник Верховного Суду України. - 1998. - № 3. -С.3-7.
12. Стефанюк В.С. Суддівська незалежність - не особистий привілей суддів, а спосіб захисту публічних інтересів // Вісник Верховного Суду України. - 1996. - № 1.-С. 10.
13. Ткач Г. Адміністративне судочинство в Польщі // Право України. - 2000. - № 6. - С. 112.
14. Угриновська О.І. Судовий захист суб'єктивних прав громадян у сфері адміністративно-правових відносин: Автореф. канд. дис. Львів. 2000.
15. Фурса С. Довіреність та інститут представництва в цивільному законодавстві, нотаріальному і цивільному процесах України // Право України. - 1999. - № 4. - С. 94-97.

16. Фурса С. Теоретичні аспекти правового та процесуального становища прокурора в цивільному судочинстві // Право України. - 1998. -№12. - С. 67.
17. Цюра Т. Сторони як основні процесуальні противники в процесу доказування в цивільних справах // Право України. – 2002. - № 3.
18. Шакарян М. С. Понятие субъектов гражданского процессуального права и правоотношения и их классификация. Труды ВЮЗИ. М., 1971.
19. Шевчук П. І. До питання створення та дії апеляційних судів у судовій системі України // Вісник Верховного Суду України. - 1998. -№2. -С.5-10.
20. Шевчук П. І. Історичні аспекти розвитку принципу змагальності в цивільному процесі // Вісник Верховного Суду України. - 2000. - № 1. - С. 30-33.
21. Шевчук П. І. Питання про доступність правосуддя та правової допомоги потребує законодавчого вирішення // Вісник Верховного Суду України. - 2000.-№ 2. - С. 38-41.
22. Шевчук С. Щодо обов'язковості рішень Конституційного Суду України у контексті доктрини судового прецеденту // Право України. - 2000. - № 2. - С. 45.
23. Щеглов В.Н. Гражданское процессуальное правоотношение. М.: Юрид.лит., 1966. 167с.
24. Якименко О. Особливості підготовки цивільних справ до судового розгляду з участю іноземного елемента // Право України, - 1998.-№7.-С. 88.
25. Якименко О. Підготовка аліментних справ до судового розгляду (судово-теоретичні аспекти) // Право України. - 1999. -№ 8. -С.41-47.